

Бўлими кўпгина бошланғич партия ташкилотлари ҳос
катта қамчиқиларнинг бири шунда ҳисоблайдигини,
партия маъмуриятининг фаолиятини контроль қилиш юзасидан
ССС Устави берган ҳуқуддан кўпгина тўла равишда фой
дамайтирилган, ишлаб чиқариш планлари ва мажбурият
ларини тузишга, бу план ва мажбуриятларнинг қандай ба
диётлаштирилган устидан умумқамал контроль ўрнатилган
қуякчиликнинг сўст ҳаёт атокқолар. Шун мақсадда маъ
дларни секретарларини асосан алмаштиришден яқоқис
практика шига катта зарар етказадн.

Тошкент ва Бухоро област партия комитетлари оммата
рахбарлигини моҳирлик билан амалга оширишда шаҳар ва
район партия комитетларини етарли ёрдам бермайтирлар.
партия комитетларининг аппарати яхши тайёрланган, таъ
рибали, ташаббускор ҳодимлар билан мустаҳкамлаш тўғри
сида ғамҳўрлик қилмайтирлар. Бошланғич ташкилотлар

100 гектар ер ҳисобига камида 75 центнер (суйилган вази-
да) ва бошқа ерларнинг ҳар 100 гектари ҳисобига 16 цент-
нердан гўшт етиштиришга эришиш, муҳият унумдорлигини
узлуксиз ошириш ва маҳсулотнинг таннархини камайтириш
(Охири иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ III ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

МЕХАНИЗАТОР ВА СУВЧИ — ҒУЗАНИ ЯШНАТУВЧИ

Мўл ҳосил тақдири сизнинг қўлингизда, механизатор ва сувчи ўртоқлар! Долзарб кунларнинг қадрига етиб, ҳар туп ғузани қондириб суғоринг, қатор ораларини кўнгилдагидек юмшатиб!

МОХИР МЕХАНИЗАТОРЛАР

Ўртоқ Т. ДУСАНОВ

трактор-далачилик бригадасига бошчилик қилаётган ўртоқ Дусанов ўтган йили Чиноз районидagi «Коммунизм» колхозининг қир унastasida гектаридан 32 центнердан ҳосил олиншини таъминлади. Унинг бригадаси бу йил 35 центнердан «оқ олтин» кўтарини учун курашмоқда. Ўртоқ Дусановнинг ўзи ғуза қатор ораларига универсали билан сифатли ишлов берапти.

Ўртоқ Ф. ИСМОИЛОВА

Машинага ихлос қўйган ўртоқ Исмоилова ўтган йили биринчи марта Оккурго районидagi «Эзбекистон» колхозидagi ХВС-1.2 агрегатда 71 тонна пахта терди. Бу йил 150 тонна пахта тергани, деган аҳди бор. Шу кеча-кундузда унинг ғуза қатор ораларига сифатли ишлов бераётган пайтда уратасиз.

Ўртоқ М. УСЕНОВ

Пискент районидagi Хрущев номи колхоз аъзолари бу механизаторнинг номини ҳурмат билан тилга олишади. Чунки Усенов шудор қилишда ҳам, чигит экишда ҳам ғуза парварлигида ҳам донмо бошқаларга ўрнак бўлмоқда.

МАШИНА ТЕРИМИГА МОСЛАБ

Мирзаҷул ерларининг сатҳи текислиги, тупроғининг унумдорлиги бу ерларда деҳқончилик ишларини кенг равишда механизациялаштириб, пахтадан мўл ҳосил етиштириш ва унинг таннархини асронга тушириш учун катта изи-кониёт тугдиради.

Шу билан бирга бу ерларнинг шўрхонлиги чигитни текис ундириб олиш ва ҳар гектарда, ҳар бир қаторда ва ҳар бир уйда белги-ланган миқдорда ғуза туллари бўлишини таъминлаш ва уларни то пахта етигунча ғуза сақлаб қолиш учун бирмунча агротехника тадбирларини амалга ошириш талаб қилинади.

Бу йил баҳор куруқ келди. Чигит куруқ тупроққа чуқурроқ экилади. Кейин ёнгичарчилик бўлиб, ер шўрланмоқда. Қаттиқ қатқалоқ пайдо бўлди. Чигитни текис ундириб олиш учун бармуна, ча қийинчиликлар туғилди. Совхоз бўйича 450 гектар, шу жумладан бизнинг бригаданида 40 гектар ерга қайта чигит экишга тўғри келди. Шунинг натижасида чигитнинг унинг қийинчиликлар туғилди. Совхоз бўйича 450 гектар, шу жумладан бизнинг бригаданида 40 гектар ерга қайта чигит экишга тўғри келди. Шунинг натижасида чигитнинг унинг қийинчиликлар туғилди.

Ер шўрланмишга кўра ҳар гектарда 85—90 минг туп кўчат бўлишини керак эди. Юқоридagi қийинчиликлар натижасида ҳозир биз ғуза ҳисобда 75—80 минг туп кўчатга эгамиз. Бизнинг вази-фамиз ана шу бор кўчатни авайлаб парвариш қилиб, серхосил қилиб етиштириш, то пахта очилгунча ғуза сақлаб қолишдан иборатдир.

Ғузалиримиз икки марта комплекс парваришдан чиқарилиб, бир марта озиқлантирилди ва бир марта суғорилди. Ҳозир иккинчи озиқлантириш, ётоқ қилиш ва қатор ораларини ишлаш қизғин кўри-намоқда.

Ғузани сифатли парвариш қилиш, кўчатларни ғуза сақлаб қолиш учун тракторчилар, сувчилар ва ўтоқ қилувчилар зиммасига катта масъулият юклаган. Тракторчилар билан шартнома тузилиб, уларга айрим участкалар до-миний берилиб берилган. Улар ғузаларига биринчилик участкаларда-ги ғуза туллари авайлаб парвариш қилиш, уларни серхосил қилиб етиштириш учун моддий ма-нафаатдордир. Ана шу шартлар баъжорлаганда, улар ҳар ойига 30 сўмдан қўшмача ҳақ олади.

Шунингдек ғузани сифатли қилиб ғуза вағдига қондириб суғорган сув-чиларга ҳам 20, процент қўшмача ҳақ берилади.

Тракторчилар билан сувчиларнинг ишини бир-бирига маҳкам боғлаб олиб бормоқда. Бизнинг ерларимиз заҳмат, Шунинг учун агарларига сув қўйилганда унинг бир суткадан ортиқ сақла-молими. Битта картани суғоришга бошлаганда бошдан-охиргача бир вақтда сувдан чиқарамиз. Шунда

культурация қилишга баббаравар етилади. Сувдан чиққан ерлари-миз 4—5 кунда бети оқаради. Агар тобида культурация қилин-маса ер ерилиб ғузанинг майда то-мирларини узиб юборади, нам қо-чиқ кетади. Бунда ғуза тезда чан-қаё кетма-кет сув талаб қилади-ган бўлиб қолади. Ана шунга йўл қўймаслик учун биз суғоришдан кейин ер етилиши билан дарҳол экиш схемасига ва ер шўрланми-га кўчмача ва кўндаланмига ку-льтурация қилишга киришамиз.

Ҳар бир тракторчига 50 гектар ер берилиб, Тракторчилари-миз меҳнат унумини ошириш ва тракторларнинг кучидан унумли фойдаланиш мақсадида бир йўла бир неча ишни бажариб кетади-лар. 60х60 схемасида квадрат-ула-б экилган ерларда қатор орала-рини 45 сантиметр кенгликда, қатор-лар ўртасини 17—18 сан-тиметр, четини 10—12 сантиметр чуқурликда культурация қилиб, шу билан бир вақтда ўнг солиш ва эгат олиш ишларини ҳам бажариб кетади.

Бригаданида ўтган йили етиш-тирилган пахтанинг 92 проценти машинада терилган бўлса, бу йил ҳамма ердаги пахтаимиз машина-да териб олиниши керак. Шу билан бирга етиштирилган пахта-нинг таннархини асронга туши-ришимиз керак. Ўтган йили бир центнер пахта етиштириш учун 7 сўм сарфлаган бўлсак, бу йил 6 сўмга туширамиз.

Совхозимиз тажриба хўжалиги ҳисобидан. Бизда агротехника-нинг янгидан-янги прогрессив усуллари йилдан-йилга тажриба қилиниб, улардан энг яхшиларини амалда таъбиқ қилиб келмоқда-миз. Ўтган йили квадрат экиш-дан танқир қатор ораларига 20 сантиметр қилиб каторлаб-улаб экилган ерларда ҳам юқори ҳосил етиштирилган эди. Бу йил совхоз бўйича 1000 гектар ва бизнинг бригада бўйича 100 гектар ерга шу схемада чигит экилди. Бу усулнинг афзаллиги шунки, бунда ҳар гектар ерда 5—10 минг туп кўчат ортиқроқ жойлаштирилади. Қаторлар ва эгатлар 40 процент кенгликда. Бу эса қатор ораларини культурация қилиш учун трактор ишлари ҳажмининг анча қисқартади. Шунингдек суғоришда ҳам меҳ-натни кам сарфлашга ва сувни бе-тисод қилишга катта ердам бери-лади. Бу усул заҳмат бўлган биз-нинг ер шўрланмишга кўлаш кела-ди.

Биз бу йил 200 гектар ер-нинг ҳар гектаридан 38 цент-нердан ғузага 38 центнердан — жамин 760 тонна пахта етиштиришимиз керак. Бу — бри-гадига берилибган 25 центнердан ҳар — бирига 30 тоннадан тўғ-ри келади. Бу ишни куллари билан шунча пахтага кўлда териб олиш мумкин эмаслиги ғузадан маълум. Шунинг учун биз ерни экишга тайёарлик ва чигит экиш-дан бошлаб бутун 83 давомида ғу-заларни машина теримига мослаб етиштиришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Машина билан терилган пахта-нинг ғузаси ортиқча ўсиб, говдаб, шохлари тарвақайлаб кетмаслиги, туллари ихчам бўлиши шарт. Шу-нинг учун биз ғузани тағидан шох-латиб қақувват қилиб ўстиришга, калтабўғини қилишга, бўйини 80—100 сантиметрдан оширмасдан бир хилда бўлишга алоҳида эътибор берамиз. Ўнг муҳим пахтага ма-шина билан терилган ғуза туллари етиб қолмаслиги керак. Бун-ни тартибга солиб бориш бизнинг ўз қўлимизда. Биз ҳар бир карта-даги ғузанинг ёсини ва ривожла-нишига қараб уни табақлаштириб парвариш қиламиз. Агар ортиқ-ча говдаб ўсиб кетса, яхши ҳосил олмас, бундай ғузаларга супер-фосфат берамиз. Яхши ўсмаган ер-ларга эса азот солиб суғорамиз.

Айниқса ғуза туллариини нор-малда бўлиши шоя ва тутунчалар-ни кўпроқ тутиб қолдириш, кўсан-ларнинг салмоқдор бўлишини ва пахтанинг барвақт очилишини таъминлашда сувга эҳтиёт бўлиш жуда муҳимдир. Ғузани ортиқча суғориш яраматлидир, уни ча-қатиб қўйиш ҳам шоя ва тутун-чаларнинг кўлиб қўлииб кети-шига сабаб бўлади.

Бизнинг шартномада ер ости суви сува бўламлиги ва экишдан кейин ёнгичарчилик кўп бўлиши сабабли ҳозирги вақтда нам етар-ли. Ғузанинг томири пахтага кетиб ер остидagi намга бориб етди. Шунинг учун бизнинг ғузалиримиз ҳозир унчалик сув талаб қилма-пти. Ана шунинг эътиборига олиб биз суғоришнинг ғузанинг талабига қараб олиб бораётимиз. Ҳамма ердаги ғузалиримиз текис шонага кийди. Шу кўларда бутун куч ва эътиборимиз ҳар бир картадаги ғуза қатор ораларини доим юм-шатиб, ўт-чўдан тоза ва старли-миқдорда нам бўлишини таъмин-лашга ҳаракатланадиз ва ҳаёлот-лардан сақлаш, ҳар бир туп ғуза-ни авайлаб ўстириб, серхосил қи-либ етиштиришга қаратилган.

Жавод КҲҲИЕВ, Сирдарё районидagi «Малик» тажриба хўжалигининг ком-плекс механизациялашган бри-гада бошлиғи.

Болабек СУШИЕВ, тракторчи. Ўжабой АСҚАРОВ, сувчи.

ТУНГИ СУҒОРИШДА ҲОСИЯТ КҮП

Ўтган йиллари суғориш ишларига шунчаки бир тадбир сифатида қаралар эди. Кундузи пайкалларга сув тараб қўйиларди-да, тунда ундан кам хабар олинар эди. Оқибатда қаровсиз қолган сув тун бўйи эгалларини ўйиб юборар, баъзи жойларда кўлмак ҳосил қилар эди. Картанинг бир ери меъридан ортиқ сув ичса, иккинчи бир ери ча-қонлигича қолиб кетарди. Шунинг билан ўша карта сувдан чиққан, деб ҳисобланар ва сув бошқа қарталарга оқизиларди. Суғоришда мана шундай нотўғри йўл тутилганлиги натижасида ўтган йиллари кўпгина бригадаларимизда ғузалар нотекис ривожланди, пахтадан паст ҳосил етиштирилди.

Бу йил ана шундай камчиликлардан тегишли хулосалар чиқариб олди. Бу хулосаларнинг энг муҳими тунги суғоришни яхши йўлга қўйишнинг зарурлиги. Хўжалигимизда тунги суғориш устидан махсус комиссия назорати тузилган. Бу комиссия ишга қадра апаратчи-даги маъмул 12 кишининг ҳаммаси жалб этилди. Ҳозир комиссия аъзолари ғуза суғоришни ушшоқлиқ билан ўтказиш, камчиликлар-ни бартараф этиш, ишда қўбулмачиликка йўл қўймаслик борасида катта роль ўйнамоқдалар.

Янгида комиссия аъзолари М. Исмолов, Ю. Мусаев ва О. Ул-жаев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда тунги суғоришнинг боришини текширдилар. Шу нарса маълум бўлдики, М. Исмолов ва Ю. Мусаев ўртоқларнинг бригадаларида суғориш кўнгилдагидек таъмин этилган. Аммо О. Улжаев бошлиқ бригадаларида ишлар талабга жавоб бери-мапти. Бригада сувчилари фанарси ишлатиларди. Бу тунги суғори-шининг хўжабарчилиги ўтазилаётганидан далolat бериб турибди. Комиссия аъзолари бу масалани дарҳол правленеда муҳомада қил-дилар ва камчиликларни бартараф этиш учун зарур чоралар кўрди-лар. Шундай қилиб бу бригадаларда ҳам тунги суғориш яхши йўлга қўйилди.

Колхозимизда тунги суғоришнинг муваффақиятли ўтаётганлиги суғоришчиларимизга ўз вақтида меҳнат ҳақи тўлаб турганимиз ҳам катта ердам берапти. Бизда сувчилар мунтазам суратда аванс пуллари олиб турадилар. Намуна кўрсатаётган сувчиларга эса 15 процентга-ча қўшмача ҳан берилапти.

Пахтакорларимиз бу йил 1200 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камда 30 центнердан ҳосил етиштириш учун курашаптилар. Бу курашда туллари ҳам бедор ўтказаятган 86 сувчимизнинг хизма-ти алоҳида ўрнини эгаллайди.

Б. АБДИЕВ, Ўрта Чирчиқ районидagi Свердлов номи колхоз агрономи.

МИРИШКОР СУВЧИЛАР

Ўртоқ Р. РИСМАТОВ

Сувчиларда бой тажриба ортти-рган Юқори Чирчиқ районидagi «П Интернационал» колхозининг аъзоси Рахмон ана шу долзарб кунларда ҳар туп ғузани саратон суғига қондириб суғориш учун ку-рашмоқда.

Ўртоқ Н. ХАСАНОВ

— Шу кеча-кундузда мўл ҳо-сил тақдири сувчи билан меҳани-заторнинг қўлида, — дейди Ни-шонбой ака, — агар сувчи билан механизатор бир-бирига ҳамнафас бўлиб иш олиб бормаса, кутилган мақсадга эришиб бўлмайди.

Ншонбой ака ўз суғига амал қилиб, «Пискент» совхозда ғуза-ларни қондириб суғормоқда.

Ўртоқ Э. ХУДОЙБЕРГАНОВ

Эргашжон миришкор сувчилар-дан кўп нарсани ўрганди. Ғузага жилдириб, най усулида сув та-раб, яхши натижаларга эришмоқ-да. Чиноз районидagi «ХХІ парт. съезд» колхозининг аъзоси Эргаш-жон кўпчилигининг хурматида ло-йиқ йигит.

ТОНГ ОТГУНЧА

Кун бўйи ер юзига олов сели-дурган кўёш уфқига бош қўйга-нига аянчиноа вақт бўлди. Атроф-га сокин оқимом чўшиб, «Бунда юл-дузлар-намани чарқайиб бошлади. Хўш пайсалдан, йил томонидан икки шўъла қўзга ташланганлиги. Бу шўълада дала шифонхонада екилган чироқ эмас. Ўй, туниги сменага — ҳар туп ғуза томирига ҳаёт суви оқизини учун келган миришкорлар фанарларининг шўъ-лалари.

Мана, Зухур ака. Бундан 2—3 соат илгари сув тараш учун тай-ярлаб қўйган пайкални ботириб. Ховлиқни йўқ, шовилни ҳам йўқ, Негат? Сувчи сабрли бўлмаса, йўқ, чинакам сувчи эмас. Зухур ака буни яхши билади. Ҳар бир эгатага меърида сув тараяпти. Сув майин тупроқда аста-секин сингиб борапти, тупроққа эмас, ғуза то-мирига оқиб борапти.

Зухур ака ўз ишида қаноат ҳосил қилинган, кетмонини енига ташлаб, шоғирди томон йўл олди. У шоғирдига ишонди, аммо ҳали тажрибаси у қадар эмас. Кўз-доқ бўлиб турмаса қўнгли тиниб-тиничмайди.

Чилдан ҳам фанар шўъласи ус-тоз фикрини тасдиқлади. Шоғирд эгаларга меъридан ошириб сув таратди. Сув тупроққа сингиб эмас, этанга томон шовиб оқая-пти. Ахир бунинг ғузага қандай нафи бор.

Зухур ака бир аум сувнинг оқилишини кузатгандан кейин шо-ғирдини енига чақирди. Энгашиб фанар егдусида таралган сувни шоғирдига кўрсатиб деди:

— Чанки бўлди, сабрсизлик қилибсан, нима, пайкални тез қўз-дан чиқараман, дедигини, бир гек-тар ўрнига, икки гектар, деб ел-дирсам бригадир кўп ҳақ тўлайди, деб ўйладингми? Йўқ, бу, бундай қалсаң, андишасан. Аввало си-фатсиз суғоришни қабул қилма-миз. Кўпроқ ҳақ тўлаш ўрнига ишни браз қиламиз. Иккинчиси шунки, ғуза чаққонлигича қолиб ке-таверса, шонасини, қолаверса, ту-ллари тўса ҳосилдан путур кетади. Хосилдан путур кетди, деманки да-роматдан барака кетди, деган сўз. Уйлаб кўр, нимага фойда, кимга зин.

Зухур ака мана шу сўзларни ўртага қўйиб ташлади, фанарни бургроқ туттин, деб шоғирдининг қўлига суғузиб, ишга киришиб кетди. Эгатадага қандайдан ним ташлаб чиқди. Ҳар жўяда бар-моқ йўлдошлигида сувни секин-аста ўрмалаб оқилишини таъминлади.

— Кўрдингми, уна. Мана энди сув пушталарини азоб юбормайди, сенга ўхшаб ховлиқиб оқмайди, ғузани жоинини киритади. Шу йў-лида иш тутсанг бригадир ҳам, механизатор ҳам, қолаверса мана мен ҳам сендан хурсанд бўламиз.

— Маъкул. Зухур ака. Сиз-нинг ўғитингизни оламан, тажриба-иғирни, ўрганаман, деб шоғирд тўшганман. Ниманки намчилим бўлса, кўрсатаверинг. Ёшман. Уд-далаб кетаман.

— Балли, ука! Устоз ва шоғирд пайкал ор-дашда давом этишарди. Улар ҳар бир эгатадан, ҳар бир қўлоқдан хабардор.

Сувчилар нақадар шарафли иш.

Бир юз йигирма гектар май-донни эгаллаган бригада устас-насида ҳозир иккинчи суғориш туталанимоқда. Суғориш суръ-атини тезлаштириш ва тупроқда намин кўпайтириш мақсадида Халил ва Омонтура ғузани эгат оралатиб суғормоқдалар. Сув жилдириб бир текис берила-ди. Бунда суғориш нечаси ва кундузи олиб борилади. Халил суғориш нормасини анча оши-риб бажармоқда.

Халилдан намуна олиб, қиш-лоқ мантанин тамомлаб чиққан Аббат Иброҳимов ва Шариф Қорақулдовлар ҳам жуда яхши сувчи бўлиб қолдилар.

Халил Зухур ака билан шоғирд қўли билан пайкалда қўқмадан постда серкат туриб тонг отти-ради. Улар ғузалирининг ҳаёт суви оқизган ғузалирини гўрқираб яш-наганлигини, далаларга янада айланиб фойз бахш этганлигини шу тонг палласида ўз кўзлари билан кузарилади. Бригадала тоғу-тоғ «оқ олтин» хирмони барпо этиш учун бошланган курашга муносиб ҳисса қўшаётганлигини билан фахрла-надилар.

Шу пайт бригада бошлиғи Ой-хўжа ака келиб қолди. У кундузи кунларни ҳам, оқимом кезларни ҳам далада. Негат? Бригада 35 цент-нердан «оқ олтин» кўтарамиз деб ахд-паймон қилган. Ахир бу-нинг ғуза бўладими? Ҳозирги кун-лар долзарб кунлар. Шу кунлар-нинг қадрига етиб, чинакам меҳ-нат қилган деҳқонгина ютади. Бригадир уни ўз дилида чуқур ҳис этади.

Ойхўжа Раҳметов фанар шўъ-ласи енига келди. Зухур ака би-лан шоғирдининг иши уни хурсанд қилди. Сув бир меърада оқар, кун бўйи саратон қуёшини ти-ғида харсиллаган ғуза қониб сув ичиб, енгил нафас олаётгандай бўларди.

— Шу бүгун бу пайкални ҳам қўлдан чиқарамиз, — устоз сувчи бригадирга юзланди.

— Дам олиш йўқ дег — кулиб деди бригадир.

— Дамин тонгда оламан. Фо-нарларимиз шўъласи пайкалда тонг отгунча ўчмайди.

У. ЖОНГИТОВ, Янгийўл районидagi Свердлов номи колхоз.

Пискент районидagi Хрущев номи колхозда ғузалар қондириб суғоришмоқда. Бу соҳада айниқса ўртоқ Камол Зиёвутдинов бошлиқ бригада яхши натижаларга эришяпти. Суратда: миришкор сувчи ўртоқ Ҳасанов эгаларга сув тарамоқда. Ўнг томондаги суратда сиз кўриб турган ғузалар Оришқонда районидagi «Қизил Эзбекистон» колхозининг ўртоқ Анвар Эгамназаров бошлиқ бри-гадасиники. Моҳир механизаторлар культурация қилаётган ғузалар кундан-кунга яшамоқда.

А. Абалин фотолари.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» 3-БЕТ, 30 ИЮНЬ, 1962 ИЙЛ.

